

Στη σύγχρονη κοινωνία με τις μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών και τις νέες κοινωνικές ανάγκες που διαμορφώνονται, τα φαινόμενα της ξеноφοβίας και του ρατσισμού που παρατηρούνται είναι αποτέλεσμα του φόβου και της ανησυχίας που εγείρονται από τα δεδομένα αυτής της νέας πραγματικότητας. Είναι προφανές ότι ο ρόλος της εκπαιδευτικής πολιτικής, του σχολείου και ειδικά εμάς των εκπαιδευτικών είναι εξαιρετικά σημαντικός στην πρόληψη αυτών των φαινομένων και στην οικοδόμηση αξιών τέτοιων που να προωθούν την ισότητα, τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, την ανεκτικότητα και την ειρηνική συνύπαρξη. Στο πλαίσιο του υπό έμφαση στόχου που έθεσε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την ευαισθητοποίηση κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας και την προώθηση της ισότητας και του σεβασμού, οργανώσαμε μια σειρά μαθημάτων που αφορούν το προσφυγικό ζήτημα. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων αυτών, δόθηκε στα παιδιά η ευκαιρία να εμπλακούν ενεργά και να συμμετέχουν αποτελεσματικά μέσω αρκετών δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν σε διάφορα πεδία.

Προσπαθήσαμε να οργανώσουμε τις δραστηριότητες μας με τρόπο τέτοιο, ώστε να προωθείται η ενεργή τους συμμετοχή σε ένα πλαίσιο στο οποίο να αισθάνονται ελεύθεροι να εκφράζουν απόψεις, να διατυπώνουν φόβους και ανησυχίες, να συζητούν τους προβληματισμούς τους, να εμβαθύνουν σε δικές τους εμπειρίες χωρίς τον φόβο της απόρριψης. Θελήσαμε, επίσης, να αποφύγουμε - όσο γίνεται - τις ηθικές εκκλήσεις, τα κηρύγματα και τη μονόπλευρη προσέγγιση του θέματος.

Όταν αρχίσαμε να σχεδιάζουμε το συγκεκριμένο έργο που αφορούσε τους πρόσφυγες, αντιμετωπίσαμε αρχικά ένα πρόβλημα: παρόλο που στην Κύπρο κατέφθασε ένας σημαντικός αριθμός παιδιών – προσφύγων, κανένα από αυτά δεν ήρθε στη δική μας σχολική μονάδα. Το γεγονός αυτό καθιστούσε το εγχείρημά μας δύσκολο, καθώς οι μαθητές και οι μαθήτριάς μας δεν είχαν προσωπική εμπειρία και βιώματα που να απορρέουν από τη συνάντηση και αλληλεπίδραση με αυτά τα παιδιά. Ήταν επομένως πρόκληση για μας να τους φέρουμε σε επαφή με ένα τέτοιο θέμα και να καταφέρουμε να τους κεντρίσουμε το ενδιαφέρον.

Βασικός μας **στόχος** ήταν να μπορέσουν να αντιληφθούν την ευθύνη που έχουν για τον εαυτό τους, για τους άλλους αλλά και για το μέλλον του κόσμου γενικότερα. Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση. Να καταλάβουν πως οι άνθρωποι έχουν αξία και πως ο σεβασμός προς τον άλλο είναι πολύ σημαντικός.

Σε όλη τη διαδικασία αναζητήσαμε σύμμαχους, καθώς επιδίωξή μας ήταν να δημιουργηθεί ένα ευρύτερο δίκτυο προώθησης στάσεων, γνώσεων, δεξιοτήτων και αξιών που να ευνοεί τη δημιουργία συνθηκών ανεκτικότητας και πρόληψης ρατσιστικών φαινομένων. Οι γονείς των μαθητών μας και πολλοί άλλοι φορείς διαδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο στην όλη προσπάθεια. Με τη στήριξη τριών πανεπιστημίων (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Πανεπιστήμιο Κύπρου), του Υπουργείου Εσωτερικών, της Αντιπροσωπείας στην Κύπρο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες καθώς και αρκετών άλλων συνεργατών, οργανώσαμε σεμινάρια, διαλέξεις και διάφορα εργαστήρια: δημιουργικής γραφής, θεατρικού παιχνιδιού, εικονογράφησης, ηχητικού σχεδιασμού, προβάλαμε ταινίες μικρού μήκους και πολλά άλλα. Όλα αυτά είχαν ως στόχο να καλλιεργήσουν στα παιδιά την κριτική σκέψη, να εξετάσουν θέματα ετερότητας, ταυτότητας, διάκρισης, να μελετήσουν τις αιτίες της προσφυγιάς, να δουν την πραγματικότητα της ζωής των παιδιών - προσφύγων και της οικογένειάς τους πριν τον πόλεμο, να διερευνήσουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες εξαναγκάζονται να

εγκαταλείψουν την πατρίδα τους και πώς τελικά αυτά καταφθάνουν στις ακτές άλλων χωρών.

Η πρώτη μας συνάντηση με το πρόσωπο που αποτέλεσε την πηγή έμπνευσης για όλα όσα κάναμε, έγινε μέσω του έργου του φωτορεπόρτερ Άγγελου Τζωρτζίνη, **In search of the European dream**, στο οποίο παρουσιάζονται φωτογραφίες προσφύγων να καταφθάνουν με βάρκα στα ελληνικά νησιά. Μια από αυτές απεικονίζει ένα κορίτσι με πολύχρωμη μπλούζα. Ο τρόπος που πέφτει το φως επάνω της, η στάση του σώματός της, η έκφραση, το βλέμμα της, τράβηξαν αμέσως το ενδιαφέρον μας και κάπως έτσι αποφασίσαμε να γράψουμε την ιστορία της. Ίσως όχι ακριβώς τη δική της αλλά την ιστορία κάθε παιδιού που αναγκάζεται να εγκαταλείψει την πατρίδα του σε μια τόσο τραγική συγκυρία της τύχης. Την ονομάσαμε ΑΥΑ και κάναμε ένα πολύ μεγάλο ταξίδι μαζί της, κατά τη διάρκεια του οποίου βιώσαμε - όλοι όσοι συμμετείχαμε - δυνατές εμπειρίες.

Για τη συγγραφή της ιστορίας επιλέξαμε τη **συνεργατική δημιουργική γραφή** γιατί θεωρήσαμε ότι ως πρακτική καλλιέργει ισχυρότερα κίνητρα, είναι πιο ελκυστική και ευχάριστη ως διαδικασία και παράλληλα ενισχύει την ενεργή συμμετοχή όλων των παιδιών. Εμπλέκει ταυτόχρονα άτομα από το οικογενειακό τους περιβάλλον και αρκετούς εκπαιδευτικούς, γεγονός που συντελεί θετικά στην καλλιέργεια μιας συνεργατικής κουλτούρας στη σχολική μονάδα. Το γεγονός επίσης ότι οι μαθητές έχουν ευθύνη για ένα μόνο απόσπασμα και όχι για ολόκληρο το βιβλίο, μειώνει το άγχος τους και προκαλεί αγωνία για την εξέλιξη της ιστορίας.

Συνθέσαμε 5 ομάδες τις οποίες συγκρότησαν παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί του σχολείου και καθορίσαμε μέρες και ώρες συναντήσεων ρυθμίζοντας ανάλογα το ωρολόγιο πρόγραμμα. Κατά τη διαδικασία της συγγραφής κάθε ομάδα παραλάμβανε το απόσπασμα της προηγούμενης με στόχο τη συνέχιση της ιστορίας. Αρχικά γινόταν επεξεργασία του στην τάξη στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος και ακολούθως τα μέλη της εκάστοτε ομάδας – στη συνάντησή τους - αποφάσιζαν για τον τρόπο ανάπτυξης της πλοκής.

Οι συμμετέχοντες ανέλαβαν τον ρόλο του δημιουργού. Επινόησαν, οργάνωσαν και κατέθεσαν ιδέες αξιοποιώντας γνώσεις, εικόνες, κείμενα, ήχους και πολλά άλλα ερεθίσματα που είχαν δεχτεί στο προσυγγραφικό στάδιο κατά τη διάρκεια του οποίου, ανάμεσα σε άλλα, παρακολούθησαν διάλεξη από λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου και συμμετείχαν σε εργαστήρια δημιουργικής γραφής και θεατρικού παιχνιδιού. Τα παιδιά, μαζί με τα υπόλοιπα μέλη της κάθε ομάδας σκέφτηκαν το πλαίσιο, κατασκεύασαν τους ήρωες, όρισαν τον χώρο και τον χρόνο. Οι εκπαιδευτικοί τα κατέγραψαν και έτσι προέκυψε ένα διήγημα μέσα στο οποίο το προσφυγικό ζήτημα προσεγγίζεται από διάφορες οπτικές και προβάλλονται μηνύματα που επιδέχονται πολλαπλές ερμηνείες.

Κατά τα εργαστήρια δημιουργικής γραφής συγκεντρώθηκε υλικό που αξιοποιήθηκε στη **σύνθεση** ενός **τραγουδιού**. Στην εκτέλεσή του συμμετείχαν παιδιά του σχολείου τα οποία έλαβαν μέρος στην ηχογράφηση που πραγματοποιήθηκε σε **μουσικό εργαστήρι**.

Η **εικονογράφηση του βιβλίου** βασίστηκε σε προσχέδια των μαθητών που δημιούργησαν αφού συμμετείχαν σε τρία **εργαστήρια εικονογράφησης**. Τα εργαστήρια πραγματοποιήθηκαν στον χώρο του σχολείου καθώς και στις εγκαταστάσεις του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου. Τα προσχέδια χρησιμοποιήθηκαν αυτούσια σε **ημερολόγιο**, το οποίο εκδόθηκε από το σχολείο μας με την υποστήριξη του Europe Direct του Δήμου Λάρνακας.

Η ιστορία της Άγια και του Αχμέτ δεν σταμάτησε εκεί. Αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη **δημιουργία** μιας **ταινίας κινουμένων σχεδίων μικρού μήκους** από απόφοιτους του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Στο πλαίσιο αυτό, οι μαθητές συμμετείχαν σε **εργαστήρι ηχητικού σχεδιασμού** στις εγκαταστάσεις του ΤΕΠΑΚ και παρήξαν ήχους οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν στη μουσική επένδυση της ταινίας.

Παράλληλα, εκπαιδευτικός του σχολείου έγραψε **θεατρικό έργο** βασισμένο στην ιστορία και ανέλαβε τη σκηνοθεσία, με τους μαθητές στον ρόλο του ηθοποιού. Το έργο θα ανεβεί σε παράσταση κατά την τελετή αποφοίτησης.

Με τη σκέψη ότι αυτό το έργο θα μπορούσε να αποτελέσει μια ευκαιρία και για άλλους ανθρώπους να ασχοληθούν με το προσφυγικό ζήτημα και να προσπαθήσουμε, έτσι, όλοι μαζί να συμβάλουμε στην οικοδόμηση ενός πιο όμορφου κόσμου, θελήσαμε να μοιραστούμε τις ιδέες, τις προτάσεις και τις εμπειρίες μας και παράλληλα να δεχτούμε νέες, μέσα σε ένα πλαίσιο δημιουργικότητας. Έτσι, υπό την καθοδήγηση και τη στήριξη του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου, της Αντιπροσωπείας στην Κύπρο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και σε συνεργασία με συναδέλφους άλλων σχολείων, σχεδιάσαμε και δημιουργήσαμε **συνοδευτικό υλικό** για το βιβλίο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί, τροποποιηθεί και προσαρμοστεί ανάλογα.

Στο πλαίσιο προώθησης των αξιών και των στόχων που τέθηκαν, το ΑΥΑ παρουσιάστηκε στο τριήμερο συνέδριο «Έρχομαι ξένη...Ερχόμαστε ξένοι...Συναντήσεις ανθρώπων» που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Ρόδο, στα τέλη Μαρτίου. Για τον ίδιο σκοπό, διοργανώθηκε στον χώρο του σχολείου η ημερίδα ΑΥΑ, κατά τη διάρκεια της οποίας τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με το περιεχόμενο του βιβλίου, ενημερώθηκαν σχετικά με το προσφυγικό ζήτημα και παρακολούθησαν συναυλία αλληλεγγύης.

Ολόκληρο το έργο θα αναρτηθεί σε **ιστοσελίδα**. Ο σχεδιασμός της εντάχθηκε σε μάθημα τμήματος του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου και τη δημιουργία του ανέλαβε ομάδα φοιτητών.

Η επίσημη παρουσίασή του στην Κύπρο ορίστηκε για τις 31 Μαΐου 2017. Για τη διοργάνωσή της συνεργάστηκαν εθελοντικά πολλοί άνθρωποι και ομάδες. Μέρος της αποτελεί το θεατρικό δρώμενο στο οποίο, μαζί με άλλους, συμμετέχουν παιδιά του σχολείου.

Φτάνοντας στο τέλος της διαδρομής και αναλογιζόμενοι όλα όσα περάσαμε, συνειδητοποιήσαμε πως, ίσως, το μεγαλύτερο και σημαντικότερο που αποκομίσαμε να ήταν η συνάντησή μας με όλους αυτούς τους ανθρώπους σε συνδυασμό με τις εμπειρίες που βιώσαμε. **Ευχή μας είναι να μπορέσουμε να ζήσουμε μια μέρα ειρηνικά όλοι μαζί, απαλλαγμένοι από μίσος και έχθρα, σε έναν κόσμο καλύτερο, που να χωράει κι άλλους κόσμους μέσα του.**

ΑΥΑ

Δημοτικό Σχολείο Αγίων Αναργύρων «Μιχάλης Κακογιάννης»

2015 - 2017